

LO TEATRO CATALA

PERIÓDICH INDEPENDENT

DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS

Destinat principalment á fomenar lo progrés é interessos
del Teatro de Catalunya

Preus per subscripció

En Barcelona. 1'00 Pta. trimestre.
Fora... 1'50 » »
Artistas extranjers, 25 Ptas. l' any,

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN

DIPUTACIÓ, 125, 2.º, 3.^a

Sucursal para cartas y avisos, en l'Arxiu
de D. J. Gelabert: Unió, 5, 3.º 2.^a

Preus de cada número

Número corrent. . . 10 céntims
Id. atrassat. . . 15 »

TRIBUT AL GENI

La celebració de las festas pera solemnizar lo quart Sentenari de 'l descobriment d' América, ha despertat gran animació y entusiasme.

La premsa pren també una part activa en aquet fet, donant compte de tot lo que 's prepara y contribuint ab la publicitat á que 's realisin millor los projectes que 's volen portar á cap.

Nosaltres creyem que á mes ha d' ajudar ab caràcter personal, figurant en algún de 'ls actes mes importants. y aixís ho hem proposat á la Associació de periodistas.

Mentres tant, desitjosos d' honrar nostras columnas ab un tribut d' admiració á 'l ilustre navegant quals glorias se tracta de solemnizar, considerem de 'l cas publicar extensos datos biográfichs de la seva vida, y á aquest efecte comensem en lo present número una série d' articles sobre la historia de Colón.

A continuació posem lo primer:

CRISTÓFOL COLÓN

INTRODUCCIÓ

Dèu s' amaga en lo detall de las cosas humanas y 's manifesta en lo conjunt. Cap home sensat ha negat may que 'ls grans aconteixements que componen la vida històrica de la humanitat, estessin units y coordinats secretament per un fil invisible, suspès de la mà omnipotent del Creador de 'ls mòns pera ferlos concórrer á un designi y á un plan. ¿Cóm podria ésser cego lo qu' ha donat la vista á 'l ull? ¿cóm lo qu' ha donat lo pensament á la criatura, podria caréixer de pensament?

Los antichs deyan á aqueix plan ocult, absolut é irresistible de Dèu en las cosas humanas, lo Destí, la Fatalitat; los moderns li diuhén la Providencia, nom mes intelligent, mes religiós y mes paternal.

Estudiant la historia de la humanitat, es impossible no reconéixer, mes amunt y mes avall de la acció lliure de 'l home, la acció soberana y transparent de la Providencia.

Aquesta acció de 'l conjunt y de masses en res excluheix la llibertat de nostres actes, que constitu-

heix la moralitat de 'ls individus y de 'ls pobles: sembla que 'ls deixa móurer, obrar, extraviarse en una latitut completa d' intenció, de elecció de 'l bè y de 'l mal en certa esfera d' acció y ab certa conseqüència lógica de penas ó de consideracions merescudas, segons que sa intenció hagi sigut recta ó torta; pero 'ls grans resultats d' aquets actes de 'ls individus y de 'ls pobles li perteneixen á ella sola. Sembla reservar-se 'ls independentment de nosaltres pera fins divins que nosaltres no coneixem y que 'ns deixa solament entrevéurer quant ja casi s' han realisat. Lo bè y 'l mal són nostres y pera nosaltres; pero la Providencia, d' aquet bè y de aquet mal ne treu ab igual infalibilitat de sabiduria 'l compliment de 'l seu designi sobre la humanitat.

L' instrument ocult d' aquesta Providencia quant se digna servir-se de 'ls homes pera preparar ó realisar una part de 'ls seus plans, es la inspiració. La inspiració es verdaderament un misteri humá de que 's fa difícil trobarne l' origen en lo mateix home. Sembla venir de mes alt y de mes lluny. Per aixó se l' hi ha donat un nom misteriós y que no 's defineix bè en cap idioma: *geni*.

La Providencia fa náixer un home de geni: lo geni es un do; no s' adquireix ab lo treball, no s' obté ni ab la virtut: es ó no es, sense que 'l mateix que 'l posseïx pugui donarse compte de sa naturalesa y de sa possessió. A aquet geni la Providencia li envia una inspiració. La inspiració es á 'l geni lo que lo imán es á 'l metall: l' atrau independentment de tota conciencia y de tota voluntat vers quelcom de fatal y desconegut co n es lo polo. Lo geni segueix aquesta inspitació que l' arrastra y troba un món moral ó un món físich.

Heus aquí á Cristófol Colón y 'l descubriment de América; heus aquí la aparició d' aquet gran home de qui anem á contar la historia.

1.

Un dia de primavera de 1471 ab un Sol abrasador que calzinaba 'ls camins d' Andalusia, viatjaban á peu dos extranjers ab lo calsat espatllat de tant caminar, los vestits (que revelaban cert benestar) tots plens de pols, sos fronts banyats de suor. Aquets dos homes van aturarse á la sombra de 'l pórtich

exterior de 'l humil monastir de Santa Maria de la Rábida. Los convents de franciscans eran en aquell temps las posadas de 'ls viatjers qu' anaban á peu y á quins la miseria 'ls privaba de buscar cap altre refugi.

L' un era un home d' uns 35 anys, alt, robust, magestuós, de franca fesomia, profunda mirada y graciosos llabis. Sos cabells, d' un ròs lleugerament enfosquit en sa joventut, deixaban véurer ja certs tochs blanchs que revelan la desgracia y 'l treball de 'l esperit. Son front era despejat: son color, primitivament vermellós, se mostraba pàlit per l' estudi y torrat pe 'l Sol y per l' aire de 'l mar. Sa veu era varonil, penetrant; sos gestos indicaban reflexió; tot era en ell grave, simétrich: semblaba que 's respectaba modestament á si mateix ó que obraba ab la reserva de 'l home piados com si estés en presencia de Déu.

L' altre era un noy d' uns deu anys.

Los rasgos de la seva fesomia tenian tal semblansa ab los de 'l viatjer qu' ab ell anaba, qu' era impossible, no reconéixer en ell á un fill de 'l que primer hem descrit.

Eran, en efecte, Cristófol Colón y 'l seu fill Diego.

Los frares, curiosos y enternits á la vista de 'l noble rostre de 'l pare y de la gracia de 'l fill, van fer que entressin en lo monestir pera oferirlos sombra, pá y 'l repós degut á 'ls pelegrins.

Lo prior fou avisat. Era aquet Joan Pérez Marchena, antich confessor de la Reyna. Era un home de santedat, de ciencia y de reculliment qu' havia preferit lo claustre á 'ls honors y las intrigas de la Cort y que per aquet retraiment mateix tenia gran respecte en lo palau y gran crèdit en l' esperit de la reyna Isabel.

Lo prior, al enterarse ab benevolencia de las circunstancias qu' obligaban á aquells dos homes á viatjar á través de 'ls extraviats camins d' Espanya, va tenir ocasió de que Colón li expliqués sos vastos pensaments tot referintli sa vida poch coneguda.

¿Qui era, donchs, Colón?

Era 'l primer fill d' un genovés, cardador de llanas, llavors professió lliberal y casi noble. En las repúblicas comercials d' Italia, los artesans, orgullósos de restaurar ó inventar industrias, formaban corporacions ennoblidas per l' art é importants á 'l Estat.

Cristófol Colón havia nascut en 1436; tingué dos germans, Bartomeu y Diego, que mes tart va participar de sos treballs, de sas glorias y de sas desgracias. També tingué una germana.

Nostres instints naixen ab los primers espectacles que la naturalesa ofereix á nostres sentits durant la edat infantil, sobre tot si aquets espectacles són magestuosos é infinits. Las primeras miradas de Colón contemplaren lo firmament y 'l mar de Génova. La astronomia y la navegació arrastraren prompte sas ideas á aquets espays inmensos que tingué á la vista.

Contemplatiu, reservat, piados per inclinació, son geni tendre de noy lo transportaba ja á 'l lluny y á lo alt de 'ls espays, no solament pera descobrir més, sino per' adorar ab mes ardor. Era la obra divina y Colón buscaba á Déu en lo fondo de tot.

Son pare no 's va oposar á las inclinacions de Colón. Va enviarlo á Pavia á que estudiés. L' esperit de Colón va traspasar aviat los limits de las ciencias geográfica, astronómica y astrológica, llavors incompletas. També aprengué navegació, y aixó ab tal profit, que á 'ls 14 anys sabia tot lo que s' ensenyaba en las escuelas.

Aixis va retornar á Génova, navegant prest en barcos mercants y de guerra, y fent expedicions aventureras que las casas genovesas armaban pera disputar las onas y 'ls ports de 'l Mediterraneo á 'ls espanyols, á 'ls mahometans y á 'ls árabes.

Soldat, sabi y mariner á la vegada, se 'l véu en

los barcos que sa patria va deixar al duch d' Anjou per' reconquistar Nápoli, y en la flota que de Nápoli va anar á Túnez, y en las esquadras genovesas en guerra contra Espanya.

Pero no era allí 'l destino de Colón; eran petits aquells mars; son pensament no cabia. no, dins de sa patria; en son cap bullia una idea colossal, una conquista pera la especie humana.

En los ratos que podia, dibuixaba y venia cartas marítimes; aixó casi no li bastaba pera viurer; pero alimentaba son esperit fixo sempre en los astres y 'ls mars, y sostenia son pensament y la esperansa d' un fet que sols ell entreveya.

En aixó, un naufragi, á conseqüencia d' un combat y de 'l incendi de la galera qu' ell montaba en la rada de Lisboa, van fixarlo en Portugal. Fujint de 'l foch va tirarse á 'l mar, portant en una mà un rem y nadant ab l' altra fins arribar á la costa. Portugal era llavors residencia apropiat pera las inclinacions de nostre héroe; pero mentres buscaba ocasions y medis de llensarse en lo Océa, va trobar allí ingrát treball, obscuritat y amor.

J. P.

(Seguirá)

Havent rebut algunas cartas de fora y altrás de Barcelona referents á 'ls articles titulats *Nostre teatro*, originals de Antón Mostassa, no 'n publiquem en aquet número per desitjar lo Sr. Mostassa tenir sempre en compte tot escrit que referent al assumpto de que tracta se li dirigeixi. En lo próxim número donará contestació á tot lo rebut y á lo que vagin enviant tots aquells que, ja en pro ja en contra, prenguin part en aquest assumpto.

Revista teatral

NOVEDATS.—*Opera italiana*.—Segueixen concorregudas y aplaudidas las representacions, 'emportantens las simpatias de 'ls espectadors las senyoras Ferni y Fábregas, los tenors Bugato y Callioni, los barítonos Rubi y Mestres y 'l baix Gil Rey, que treballan ab acert y demostrant no escàs talent y bonas condiciones artisticas.

Lo mestre Goula contribueix molt á l' éxit ab la bona direcció que dona á las óperas.

Aixis se comprén que per vell que sigui 'l repertori, agradin *Il trovatore*, *Ebreá* y *Faust* que continuan en los cartells ab la *Carmen*.—P. DE R.

ELDORADO.—*Novelli*.—Barcelona está de enhorabona. Posseheix ara per ara un de 'ls artistas de mes universal renom y tal volta 'l que ha guanyat aquesta nomenada universal mercès á 'l treball mes improbo y lluyant ab tota mena d' esculls. Nos referim á 'l gran actor Ermet Novelli. Ja 'l coneixiam; tres anys enrera estigué en Barcelona, deixant y 'emportantens tota mena de bons recorts. Llavors Lo TEATRO CATALÀ no existia; mes avuy que tant l' actor com nostre periódich se troban en la plenitud de la seva vida, concedirem á 'l eminent Novelli la atenció que li pertoca, tota vegada qu' aquesta publicació de 'l teatro y pe' l teatro viu.

Si bé 'ls nostres pensaments no están de 'l tot coordinats, puig á 'l escriurer aquestas ratllas sols hem vist duas funcions, direm, no obstant, que en la comedia *Kean* está superior, inconcebible. En *La Morte Civile*, inexplicable en aquellas transformacions de rostre y de veu de que sols ell ne posseheix lo secret. Alló no es representar un paper; es agafar una vestidura, enquibirse dintre d' ella transportarse á l' época y viurer lo personatge. Si po'lem satisfer nostres desitjos y no tenim cap contratemps,

parlarem de l' eminent Novelli ab la extensió deguda, com també del Sr. Leigh, a qui encara no hem tingut ocasió de conèixer. La llàstima es que prompte se 'n aniran... ¡Trenta y tantas funcions no més y luego potsé altra vegada la flamenqueria, la manzanilla, y la profanació del art....!—R.

A 'l náixer

Nació el niño muerto:
la madre gemia.

J. T. SALVANY.

A MON BON AMICH J. BURGAS (MAYET.)

La pobreta mare
de dolor tanzida
en tant que de'l claustre
matern la surtida
lo petit cereaba,
aquets mots ohia:

—Mareta, ma mare,
¡qué fas! ¡m' horroritsas!
no sabs, mare meva,
que jo no puch viurer?

¡no sents, per ventura,
com de 'l cel me cridan
los àngels hermosos
de Déu companyia?

¡No sents, mare meva,
com ab veu qu' encisa
à 'ls plahers mes grossos
à ton fill invitant?

Escolta 'ls, donchs, ara:
sentirás que 'm diuhen
qu' a la terra, mare,
hi falta la vida,

que a 'l cel sols se gosa
d' amor, d' alegria,
de benestar, calma,
de pau y de ditxa:

en una paraula,
que la mort es vida.
—No 't moris—la mare
li digué entristida:—

no fugis, no 'm deixis,
que mil alegrias
y goig haig de dart.

Ta mare t' estima;
y si la abandonas,
si al cel volas... ¡trista!
a son cos la pena

triturrará a micás.
—No puch, ma mareta:
¡no 'ls veus! no?... Donchs mira;
veurás com me voltan

y tots m' acarician
omplenant mas galtes
de besos de ditxa
y fent ab sos brassos

llitera florida
pera que a 'l cel vagi
en sa companyia.
No ploris, mareta,

y resta tranquila,
que ton fill, tan prompte
com en lo cel siga,
pregará a tot 'l hora,

de nit y de dia,
per que quant te moris
també a 'l cel ne vingas
pera prodigarnos

à dojo caricias,
ja qu' aquí, en la terra,
no vol Déu que hi visca.—

Quant naix mort un àngel
la mare està trista,
y, de plaher, boja
tornarse deuria.

AMADEO

Dígali barret dígali sombrero (°)

ESCENA XII

RAMÓN.

RAM. ¡Vaya, vaya! ¡si que 'm xoca!
En quan la senyora vingui,
sense que res me detingui
obro tot seguit la boca
y... ¡Oh fortuna! veig que vé.

(Mirant al foro dreta)

Mes l' acompanya un senyó.
Déu se' en Fábregas.

D.ª Ros. (Al sortir.) ¡Badó!

RAM. (M' he equivocat. ¿Qui pót ser?)

ESCENA XIII

RAMÓN, D.ª ROSALÍA, D. SALVADÓ.

(Aquet es un tipo molt complimentós)

D.ª Ros. Vaig a crida' a nostra filla.

RAM. (¡Ah, ja! serà 'l seu marit
D. Badó. Sembla aixerit
y ara aquí ve de perilla.)

D.ª Ros. Angeleta, baixa, vina.—
Li presento 'l marit meu.

(A Ramón.)

D. SAL. Servidó.

RAM. Altre tant...

D.ª Ros. (Perque vegi si vé la noya) Veyeu...

RAM. (Sembla una persona fina.)

(Al divigirse Ramón a la escala, diu D. Sal-

vador.)

D. SALV. No: faré com los actors.

RAM. ¿Actors?

D. SALV. Cómichs, tant se val.

¡Son ma delicia! (Ab goig.)

RAM. ¡Ah!

D.ª Ros. Y tal.

Ja li he dit ¿sab? allavors...

RAM. ¡Ah, sí!

D.ª Ros. Y ell ara ho confirma.

RAM. ¿Cóm? ¿fa de bisbe?

D. SALV. ¡No, home!

Vull dir que així tot fent broma,
pujaré a dalt a conduhirme,
¿eh, m' entén? a respallarme,
y donaré una alegria
a la noya.

D.ª Ros. Mes valdria...

D. SALV. Vosté podrà dispensarme...

RAM. ¡De res! ¡fuji d' aquí, home!

D. SALV. Que 'm prengui la llibertat....

RAM. ¡Ah! ¿es lliberal? ¡Be. carat!

(Ab broma)

D. SALV. (Sembla subjecte de broma.

Li dich que 'm serà agradable...

(Dirigintse a una porta.)

D.ª Ros. ¿Ahont vas ara?

D. SALV. Vaig a dalt.

RAM. Per' lli, (Senyalantni un altra)

qu' aquesta al corral

conduheix sols y al estable.

(Al anar a travessar la escena apareix Angeleta)

ESCENA XIV

Los mateixos. ANGELETA.

ANG. (Ab gran sorpresa y alegria.)

¡Ay, ay, papà! ¿vosté aquí?

(°) Vejis lo número 93.

D. SALV. (*Abrasantla.*)
 ¡Si; hija, si; tu padre soy!—(*Ab entonació có-
 mich-dramática.*)
 ANG. ¡Ay ay!
 No l' esperábam pas.
 D. SALV. ¡Oh!
 es molt cosa de comedia
 arribar de sopetón.
 RAM. Déu estar cansat.
 D. SALV. No es cosa;
 ¡pero, Déu meu, quánta póls!—
 Be; ¿qué tal? que li apareix
 de la familia, Ramón?
 RAM. Avuy ho deya a 'n en Comas:
 n' estich content de debó.
 D. SALV. ¡Oh! y ja que de 'n Comas parla.
 L' hem d' aná á véurer.
 ANG. Be prou
 que vindrá. ¡Si may nos deixa!
 D. SALV. ¿May us deixa?
 ANG. No, senyó.
 D. SALV. Doncas ja 'l veurem. ¡Be, bé!
 Dissimuli... ¡Etxem!
 RAM. ¡Boh!
 De res, home.
 D. SALV. Si, dispensi.
 M' he encostipat un poch.
 D.ª ROS. (*Ab cuydado*)
 ¡Ay! donchs, mira; si coneixes
 ves al llit y alli si pots,
 sua.
 D. SALV. ¡Ca, ca, Rosalía!
 No estigas ara per brochs.
 RAM. Los brochs deixemlos pé 'ls cantis.
 D. SALV. Variem de conversa.
 RAM. Aixó;
 y perque interessant siga
 la qu' ara emprenguem de nou,
 ab honradés y franquesa
 parlaré devant de tots
 si acás volen escoltarme.
 ANG. ¿Qué deuré voler?
 D. SALV. ¡Xitón!

ESCENA XV.

Los mateiros, JOAQUIM.

ANG. (*Al véure'l.*) ¿Veu, papá, lo que li deya?
 Ja 'l tenim aquí.
 JOAQ. ¡Badó!
 ¿de quán ensá? Me 'n alegro.
 D. SALV. Dispensi vosté, Ramón.—
 Fa poch qu' he arribat.
 D.ª ROS. (*Corroborantho.*) Si.
 JOAQ. (*Dantli cops á l' esquena.*) ¡Vaya!
 D. SALV. ¿Y 'l teu Antonet?
 JOAQ. Molt bó.
 Per un assumpto d' ell vinch.
 D. SALV. Digas, home.
 JOAQ. Res que 'l noy
 se vol casá, y jo desitjo
 que pugui ser prompte espós
 de la teva Angela. Veyas
 si he cuytat: ja ho he dit tot.
 (*Pausa curta.*)
 ¿Qué? (*Com demanant qué li contesta.*)
 D. SALV. (*Grave.*) 'M semblas un primer barba
 demanantme per l' Antón
 la meva filla, y déch dirte
 que primer...
 JOAQ. Li sòch padrí
 y li porto estimació,
 y sè que será ditzosa
 casantla ab lo meu xicot.
 D.ª ROS. No 't quedarás pas per tia,
 perquè ja 't demanan dos.

D. SALV. Y l' Enrich á Barcelona.
 ANG. ¡Oh! y qu' aquet m' estima molt.
 JOAQ. Donchs son tres. ¿Y qui es l' Enrich?
 RAM. Ara ho explicaré jo.
 No es ningú.
 D. SALV. ¿Cóm s' entén, gat?
 —y perdoni un altre cop.—
 RAM. Perque l' Enrich... no es l' Enrich.
 ANG. ¿Que no ho es? ¡Si ho sabré prou!
 Miris, ara vè. (*Per Jaumet, que surt.*)

ESCENA XVI.

Los mateiros, JAUMET.

¡Enrich meu!
 ¿Veu si ho es? (*A Ramón.*)
 JAUM. ¡Nena!
 RAM. ¿Que no!
 Aquest Enrich... se diu Jaume.
 ANG. ¡Quin nom més prosaych! (*Ab disgust.*)
 JAUM. (*Com volent dir «Ja hi som»*) ¡¡Adios!!
 Pero Enrich també me 'n dich.
 RAM. ¡Ah! aixó sí, de segón nom.
 D. SALV. ¿Es Jaume Enrich, ó Enrich Jaume?
 RAM. Jaume Enrich es lo meu noy
 desde que 'l van batejar
 remullantli 'l caparró.
 D. SALV. Be, donchs, digali barret
 digali sombrero.
 D.ª ROS. ¡Oh!
 RAM. ¿Y no sab de nom tercer,
 cóm se diu? ¡Espiridión!
 D. SALV. Digali barret....
 JAU. Sombrero.
 D. SALV. Si no implican rés los noms.
 RAM. Tant se val.
 D.ª ROS. Si, si.
 JAUM. Ben dit,
 y per'xó, don Salvadó,
 aixó es lo que vaig pensar
 si vaig usá 'l nom segón
 dient un dia á l' Angeleta
 qu' era Enrich mon nom de fonts,
 pera poguer fe' estimarme
 més, usant nom més bufó.
 Pero ara que 'ns estime.n
 ab pur y arrelat amor,
 no farà 'l nom, Angeleta,
 que mengüi nostra passió.
 puig, tant 'sent Enrich com Jaume,
 seré per tu bon espós.
 D. SALV. M' agrada aquesta honradés
 y franquesa ab que s' explica.
 RAM. Donchs si vol parla' una mica...
 ¿qué contesta?
 D. SALV. Dich que m' es
 molt grat lo dirli que sí.
 D.ª ROS. Y que ja que 'l seu Jau net
 jo veig be qu' es l' Enriquet,
 també m' agrada.
 ANG. Y á mí.
 RAM. Donchs si la seva Angeleta
 's casa ab lo meu fill Jaume,
 no ho farà ab Jaume Pataume
 sino ab Jaume Campá y Breta.
 JOAQ. ¿Y á mí 'm deixan desairat?
 RAM. Com ets tú mateix la causa,
 si ho examinem ab pausa,
 de que aixís hagin obrat...
 ¿Véus com es lo que jo 't deya?
 JOAQ. Be, deixam' estar ximplet.
 Ja 's casará l' Antonet.
 Després qu' un favor los feya.....
 RAM. Donchs ara 'ls ho faré jo.
 JOAQ. ¡Bah! arregleuvos.
 D. SALV. Prou, prou.
 RAM. Vès.

y recorda sempre més,
Joaquim, aquesta llissó.
ANG. Be, ¿que no volen anar
ara a passejar una estona
al igual qu' a Barcelona?
D. SALV. Bueno, corrent, se hi anirà.
D.ª ROS. Anemhi tots.
RAM. Un moment. —
(Al públich.)
Vostés, si hi volen venir,
no han de fer més qu' aplaudir
si no 'ls sembla malament.
(Teló ràpid.)

Repertori de Fora

Vilafranca de l' Penedès, 3 de Setembre.

Molt senyor meu: Acabat ja lo bullici de la festa major, que tingué lloch los dies 29, 30 y 31 de'l mes passat y 1 y 2 del present, agafo la ploma pera donar a conèixer las festas teatrals.

Las societats d' aquesta vila, en quals locals hi hagué funció de teatro són: «Círculo de la Unión» y «El Porvenir», y concerten en l' Ateneo Obrer. També hi hagué funció de teatro en los jardins de recreo «Tivoli Vilafranqués».

En «El Porvenir» s' hi representaren lo dia 30 las sarsueletas *La tela de araña*, *Las Campanetas* (catalana) i *L'feroci romani*, distingintse en la representació las Sitas. Loran y Valdés y 'ls senyors Miró, Fernández y Pelayo.

Y igual desemenyo va càbrer a las que 's posaren en escena 'l dia 31, que foren *El niño*, *Una vieja*, *Para casa de los padres* y *Los Zangolotinos*.

La companyia catalana dirigida pe 'l Sr. Tutau ns donà a conèixer la comedia de A. Dumas (fill), *Susana ó Demi-monde*. Sobressurtiren en la representació la Sra. Mena, Srta. Galcerán y 'ls Srs. Tutau, Parreño, Oliva, Pigrau y Virgili.

Com a fi de festa 'l Sr. Fuentes recitá 'l monólech de 'l Sr. Aulés *No va más*, que feu riure a 'l públich. Fou molt aplaudit.

No puch dir res de *Mar y Cel* y *L' amor es cego* que 's representaren lo dia 31, per no haver sigut invitat.

En l' Ateneo Obrer, lo quarteto «La Trompeta» y l' «Quinteto» Vilafranqués tocaren, en unió de dos joves d' aquesta vila que tocaban lo violi y violoncel-lo, varias pessas de concert, duos de baix y tenor, coplas, etc. Haig de fer constar ab molt de goig, que las coplas eran totas catalanas.

Las sarsuelas *El Molinero de Subiza* y *La leyenda del Monje*, foren las posadas en escena lo dia 30, cabéntloshi un bonich desemenyo per part de la senyoras Fuertes y Rius y 'ls Srs. Prats Gavilanes y altres que sento no recordar. Los demés treballaren ab molt de gust.

Pe 'l dia 31, *Marina* y *El Monaguillo* foren las elegidas. Respecte a la primera, lo desemenyo fou regular; mes entrant a la segona, va molestar de tal manera a 'l públich, que a 'l sortir de'l teatro la concurrencia repetia a coro: — ¡Qu' es indecent! Esperaba véurer la representació de tal obra per lo que digué mon company d' Olot al posarse en aquella vila. Ara no 'm toca mes que felicitarlo y junt ab ell haig de repetir sempre: — Los pares no haurian de permetrer que las sevas fillas presenciessin tal espectáculo.

Y prou que m' he estés mes de lo que debía. — E. MESTRES.

Olot 3 d' Setembre.

Estimat Director: Ab la sarsuela *Marta* ha donat funció extraordinaria la companyia de sarsuela que

tan acertadament dirigeixen D. Baldomero Roca y D. Isidro Xalabarder.

Vosté ja sab que 'l meu caràcter no es apropiat per' adular a ningú, perque ni espero recompensas ni temo queixas.

Passo, donchs, a manifestarli de la manera mes imparcial possible, que la *Marta*, de Alvarez y Palacios, ab música del malaguanyat Flotow, ha tingut un desemenyo tan ajustat com sab ferho 'l tenor Garcin, las Sras. Ontiveros y Viada, 'ls Srs. Coscollano, Roca, Valdeperas, y demés que hi prenen part.

La generalitat de 'ls olotins, están dotats de clara inteligencia y saben aprecia 'l mérit de tota classe d' artistas; per aixó no falta molt numerosa concurrencia en los teatros d' aquesta vila sense cap necessitat de haver de posarse en escena obras de mal gust.

Tinguinho present totas las companyias que 's proposin actuarhi mes endevant. — A.

Cádiz, 31 de Agost.

La calor que aquí 's deixa sentir no es obstacle pera que 'ls dos teatros que en l' actualitat tenen las portas obertas a 'l públich contin las sevas representacions per plens; sobre tot en lo Principal, ahont actua la companyia italiana que dirigeix lo mestre Bimboni, ja conegut de'l públich barceloni.

Dita companyia, a pesar d' estar formada de elemento de primera forsa, resulta coixa, perque careix de teners: victimas de'l rigorisme de 'ls dilettanti gaditans, l' un radera l' altre han passat a l' historia tres tenors, y en la actualitat un sol, lo senyor Emiliani, es qui porta tot lo pés de'l treball. Com es consegüent, ab aquestas anomalias lo públich està disgustat; li prometeren tres tenors fentloshi pagar per bons y té que contentarse ab un que, si bé no li faltan bons desitjos, tampoch li sobran facultats.

Lo fet teatral digne de menció y que ha fet época, ha sigut l' aparició de la tiple dramática D.ª Pilar Laborda, una nena que a una figura totalment adaptada a las taulas, uneix unas facultats excelents y un geni artístich que la portará a la cúspide de l' art. Lo públich gaditá guarda bona memoria de la Cepeda, Borelli y Bulicoff, y aixó debía ser un destorb per' una artista que a 'ls vuyt mesos de carrera venia a ocupar lo siti d' aquellas; mes no ha succehit aixis. La Laborda ha cantat totas las obras, que respectivament són lo caball de batalla de las anomenadas divas, y si aquestas guanyaren ovacions, tampoch han sigut menos entussiasmas las que ni per un moment ha deixat de prodigarli aquet públich.

Las obras posadas en escena, han sigut las de sempre y las que 's fan en totas parts. Lo públich demana obras novyas y 'ls empressaris fan lo sort, tal vegada ab rahó; perque es impossible posar espectables nous sense caurer en las urpas de 'ls esparvers de Milan, los editors Ricordi y Zonzogno; y com aquestos sólen exigir per drets de representació y cantitats exorbitants, que alguna vegada suman lo que 'l pressupost total de la companyia, sense contar las exigencias y trabas que oposan a las empresas, aquestas procuran passar ab lo repertori de sempre, y en aquet cas los que hi perden són lo públich y 'ls artistas, que han de sufrir las corporacions de tants y tants altres colégas; y d' aquestas comparacions ne solen portar la pitjor part los actors moderns, perque moltas vegadas careixen de facultats y estudis qu' exigeixen las obras antigas de la escola italiana.

En la companyia d' ópera figuran nostres paisans Merules y Ventura, baix y barítono respectivament que entussiasman a 'l públich quantis nits cantan *I Puritani*.

En lo teatro Cómich donan sarsueletas per horas; lo públich hi acut y aixís de las dos empresas podem dir: *tutti contenti*.—J.

Girona, 4 de Setembre.

Lo dia 30 del passat, ab ocasió de ésser los dias de la esposa de'l conegut industrial D. Joan Grivé, tingué lloch en sos salons un concert dirigit per lo mestre D. Joseph Feliu, en lo que prengueren part, los Srs. Rosés (pare y fill) y una de las fillas de l'anfitrion; executantse algunas pessas, entre las quals recordo lo quart acte de *Hugonots*, que fôu magistralment dirigit y executat per quans varen en ell pèndrehi part, sobre tot en lo duo final, arrencant generals aplausos de la escullida concurrencia; un arreglo de *Aida* pera piano y violi que fôu igualment ben interpretat; un tros de acte tercer de *Faust*, y per fi, una composició de 'l mestre Sr. Feliu que cantá ell mateix acompanyantse á 'l piano y que li valgué las generals felicitacions de tots los presents. Acabá la festa ab un refresch que ab la galanteria propia en la familia Grivé, oferiren y serviren á tots los presents.

La Societat «La Odaliscas» donará lo dia vuyt del corrent la segona funció dramática de la série comensada, á la que no deixaré de assistir pera poder dir á 'ls estimats lectors de LO TEATRO CATALÁ, las impresions en tal festa recullidas.—M. DE S.

S. Andreu del Palomar, 4 de Setembre.

Haventme ficat que fa molts dias no ha donat en lo periódich que tan dignament dirigeix, noticias dramáticas d' aquesta població, poso má á la ploma pera ocupar-me de una funció, de la que suposo no trobará inconvenient en parlarne en lo próxim número.

Lo passat dissapte se posá en escena *Bruno el tejedor*, desempenyat perfectament per la companyia de aficionats, qués emportaren bastants aplausos de la concurrencia que omplia la sala d' espectacles de 'l «Circulo de la Unión Republicana» de aquesta població.

Després nos donaren á conèixer lo drama *Honra y felicitat* del senyor Serra Castells que pôt quedar satisfet de l' éxit de sa producció dramática, tant per lo que val com per lo desempenyo, á carrech de la senyoreta Serrano y de 'ls Srs. Angli, Serra, Solá y Grifol; encara que la Srta. Serrano semblaba que no havia pogut estudiar del tot lo seu paper. Si no fós abusar, de bona gana ressenyaria l' argument; pero 'm limito á repetir que pôt quedar satisfet de l' éxit son autor, afeínt que ha emprés un bon camí y que si no té cap destorb tindrem que parlarne més de una vegada.—V. JAUMOR.

Granollers, 5 de Setembre.

Nostra festa Major ha sigut magreta pera tothom. L' Ajuntament ha comensat per rendir tributó 'l mal gust, puig en la fatxada de Casa la vila, las arcadas que hi *Ullian* tapaban per complert la esfera de'l rellotje, qu' es lo millor que tenim.... si anés bé.

En alguns carrers, hi figuraban uns archs ab taulons de paleta, que, si be eran senzillats, no deixaban de fer bastant fastich.

L' envelat semblaba una parada d' indianas y cretonas vellas; en cambi, l' orquesta tocaba bé.

En lo teatro de la Unió Liberal, per la companyia de 'ls Srs. Miquel y Panadés s' hi representaren, entre altras obras, *Barba-Roja* y *Lo Forn del Rey*, aixís com també *Clara Sol*, *Guzman el Bueno* y *La Campana de la Almudaina*, en las quals lo primer actor D. Vicens Miquel s' hi distingeix notablement, ja que fugí de 'ls efectarros falsos, dona tota la importancia que 's mereixen los versos, y esposa y marca bé la

situació, dominant bé l'obra. Digne fôu de 'ls aplausos que alcansá, compartintlos ab los Srs. Panadés, Llibre, Güell, Coll y Blanchar, sense que deixem en olvit á las Sras. Pérez, Panadés (M.) Aurora y Cabello.

Lo Centre Católich també doná tres funcions que resultaren molt animadas, 'sent d' agraahir la bona voluntat de 'ls joves aficionats que prengueren part en las obras que 's representaren. Tenim de fer especial menció de *Victorial*, comedia en dos actes, escrita pe 'l Sr. Novellas, soci de dit Centro.

De las óperas que tingueren lloch en lo Cassino, no 'm dirém altra cosa sino que.... la qüestió era fer ópera, perque aixís en nostra festa Major hi haagués de tot una mica.

La Banda Militar que ab tant acert dirigeix lo músich major D. Joan Canovas, finalisá nostra Festa ab una *Retreta* que pôt dirse que va ser lo millor de tot lo que aquest any hi ha hagut.—M. L.

Vilanova y Gettrú, 5 de Setembre.

Ahir en lo Tivoli posaren la sarsuela *El Molinero de Subiza*.

En conjunt no va anar mal; pero lo millor va ser lo solo de clarinet pe'l senyor Bertrán, que va tocarlo ab molta finura, dolsura y espressió y després de la *fermata* última va sentir nutrits y merescuts aplausos.

Entre 'ls artistes mereixen ser citats la senyoreta Rius y 'ls senyors Prats y Querol. A 'l primer haig d' indicarli que no dirigeixi 'ls parlaments á 'l públich.

A 'l vespre va cantarse *La Traviata*, obra en que va fer lo seu debut la tiple donya Maria Nalbert.

En lo primer acte va distingirse de tal manera dita senyora, que 'l públich va comensar á entusiasmarse y la va aplaudir ab justícia, molt més quant executá aquellas carreras cromáticas ab tanta aficiació y netetat, donant després lo *do* natural.

En lo segon acte lo duetto per dita artista y 'l baritono senyor Querol obtingué una ovació per lo molt ajustat y afinat que 'l cantaren.

En lo tercer lo conjunt be, lo concertant, idem. Li varen donar tot lo *colorido* que li corresponia, ab los forts y pianos, crescendos y morendos que se hi requereixen.

També s' hi va distingir la senyoreta Rius en lo paper de *Flora*. Lo senyor Prats va estar molt be en tota l'obra.

Se compren que dit senyor y la tiple Nalbert la tenen á 'l cap de 'ls dits.

En lo quart acte la senyora Nalbert cantá l'aria final ab delicadesa y sentiment y va ser cridada junt ab los demés artistes al palco escénich.

Dech advertir al apunte que no alsi tant la veu. La concurrencia fôu numerosa y va surtir satisfeta y agraahida de 'ls artistes.

No es estrany. Com que no hi havia cap mort....!

R. N.

Reunions particulars

CASSINO ARTESA. (Gracia)—Baix la direcció de'l Sr. Ferrán, 's posssa en escena devant de numerosa concurrencia lo drama *Un Manresá de l' any vuyt*, que tingué un regular desempenyo, sobressurtint, la Sra. Rodés y Srs. Ferrán, Peret, Duart y Pich.

Acabada la funció hi hagué ball de Societat.

Lo próxim diumeu je donarán la preciosa y antigüa comedia en dos actes *El Pilluelo de París* y la comedia *Las dos joyas de la casa*.—C. TORRENTS.

L' ATLÁNTIDA.—Qualsevol hauria dit lo passat diumenje que en aquesta societat se tractaba de un

aconteixement teatral, y en realitat no hi havia pera menos.

Lo gran saló estava animadíssim ab motiu de representar-se 'l drama de ls Srs. Vallcorba y Rocabert *Amor, vanitat y... res*, que ab aplauso se estrenà en lo teatro Calvo-Vico.

La senyoreta Serrano s' emportà la palma en lo difícil paper de *Elvira* de que 'n va fer una creació, puig lo sostingué en tota la obra com una actriu consumada. Per aixó la concurrencia la aplaudi y la alabà ab justícia.

La nena Tressols, que va estrenar la obra, 's va fer molt simpática. ¡Llástima que algunas escenas resultessin poch dramáticas per part d' alguns actors aficionats!

Los senyors V. Balaguer, R. y Miró tenian ben estudiats sos papers y treballaren ab gust, com també la senyoreta Gandia, encara que hi tenia un paper insignificant.

La *mise en scene* acertada y... Aixó, si, los intermedis un xich massa llarchs.

Al finalisar l' obra las senyoretas Serrano, Gandia y nena Tressols foren obsequiadas ab magnífichs *bouquets*, se lleansen á volar coloms, rebent los actors y autors una pluja d' aqlausos.—J. A.

Saló de descans

Accedint á lo que alguns compradors nos deman en carta del día 4, pose n en lo present número tot lo que faltaba de la pessa *Digali barret digali sombrero*.

*** Fallo de 'l primer certamen literari de 'l Circulo Positivista:

1.er Flor natural.—Premi núm. 3.—«La florista.»—L.: «Un filósofo; uno menos.»

Accésit 1.er—44.—«Primavera d' amor.»—L.: Te esperava, oh primavera!

Accésit 2.^{on}—51.—«¿Qué voldría?»—L.: Sonet.

2.^{on}—Un preciós objecte d' art.—Premi núm. 46.—«La Caritat.»—L.: «Aixis estima 'l que ceneix corona.» etc.

Accésit.—47.—«A la Caritat.»—L.: «Incensari que don' gloria» etc.

3.er Un ram de violetas d' or y plata.—Premi número 17.—«Gent de casa.»—L.: «Ande yo caliente.»

Accésit.—45.—«La política y 'l joch.»—L.: Dos mals lletjos.

4.^{rt} Un tinter artístich.—Premi núm. 17.—«Ecce-homo.»—L.: «Home casat...»

Accésit 1.er—36.—«Las penas de 'l Antón.»—L.: «¡S' ha de patir.»

Accésit 2.^{on}—29.—«Las penas d' un casat.»—L.: «Carta canta.»

5.^{nt} Cinquanta pessetas en metálich.—No s' adjudica.

6.^{xt} Un quadro pintat á 'l oli.—Premi núm. 32.—«Pro Patria.»—L.: «¡Si diu que 'l pou de Sant Gen.» etc.

7.^{im} Un capritxós objecte d' art.—Premi núm. 23.—«Diumenje de Rams.»—L.: «¡Juliii!»

Accésit.—30.—«La festa de 'l barri.»—L.: «Cos-tuns que 's perden.»

Premi extraordinari.—Premi núm. 42.—«Lo ba-teig de 'l tercer pis.»—L.: «Pobrets y alegrets.»

Accésit.—43.—«¡Pendonista!»—L.: «Histórich.»

*** La Societat «La Africana» que dona funcions en lo teatro Lope de Vega, comensará nova temporada diu nenje vinent, havent escullit *La pasionaria* y *El otro yo* pera presentar la companyia que dirigeix lo Sr. Bach y en la que hi haurá com á primera dama la Sra. Tarés.

*** Ha acabat la temporada en lo teatro d' Igua-

lada la companyia de sarsuela de 'l empresari don Narcis Pou.

*** En lo Tivoli de Gracia treballa ara lo galán Sr. Llonch ab una discreta companyia. Dit Sr. y l' actor Sr. Cazorla, ab la Srta. Llonch y la dama senyora Rodés, obtingueren diumenje molts aplausos representant *La fuerza de la conciencia*.

En un de 'ls entreactes se dispará castell de fochs. Lo públich n' está content.

*** La Srta. Fábregas, que canta en Novedats, marxará aviat á Oviedo, ahont també ha d' anar nostre paísá Sr. Aragó.

*** Diumenje va portar duas bonas entradas á Calvo-Vico la representació de *La terra de Xauxa y Garin*, obras que es repetirán avuy en dit teatro.

La companyia es dirigida por l' actor cómich Don Jaume Molgosa.

CAVILACIONS

XARADA

En ta casa tens segú;

un «chú»

Tè l' home qu' es religiós,

la «dos».

Un gran riu veurás que n' es,

lo «tres».

Puig que guanyas ab cafés,

¿pots deixarme nou mil duros?

Si ho fas, surtiré de apuros

y serás bon «chú» «dos» «tres».

ERRE ENE.

BARRINAMENT

Buscar lo titol de un drama català que, tenint no mes dugas vocals diferents, ne tinga set.

SINONIMIA

Lo noy de 'l senyor Cabot

que va anar ahi á «Total»,

va portar un pom de «tote»

que valia un dineral.

C. BARRERA Y CARGOL

TRENCA CLOSCAS

D. Emili Robert Bidos

LA GARRIGA.

PEP GALLEDA.

Soluciones á las cavilaciones del n.º 93

Trenca-closcas: — LA BUTIFARRA DE LA LLIBERTAT.

Rombo: — C, GAT, GORRA, CARDONA, TROCA, ANA, A.

Logrogrifo numérich: — CORTINAS.

Tenca-closcas: — LA FORSA DE 'L AMOR.

Las han endevinat los Srs. Pep Galleda, Simón de 'l Sol, Cin-tet Barrera, Juliá Serra, Pal y Trocas, Estormet, Q. A. de Pa-lla y Gordinfloy, que si remeten exactas las d' avuy, obtindrán lo premi ofert.

Correspondencia

J. G. (Tarrasa): li enviem «Sense dona». — J. Ros: queda com-plet son desitj. — Creus: no val la pena. Vam publicarho per-que serveixi d' exemple á altrás societats que no resultan cata-lanas. — M. Q.: tindrán l' entrevista. — Bernat Xinxola: lo pseu-donim de vosté y 'l contingut de la carta, 'm fan dir ¡Viva la llibertat!

J. SOLÉ PIQUÉ, IMPRESSOR, RONDA UNIVERSITAT, 9.

Carme, 33

Máquinas de cusir, máquinas de fer mitja —

SANTASUSANA

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota classe de máquinas.—Se ven á plassos y al comptat.

Carrer del Carme, 33. - Barcelona

Carme, 33

Carme, 33

APARATOS pera pèndrer dutxas

Carme, 33

Construcció de Teatros

Servey complert y bó
pera guardarropias

Pera informes y detalls, dirigir-se al fuster del carrer d' Estruck, 11

BARCELONA

PERRUCAS Y POSTISSOS
DE TOTA CLASSE

PERA TEATROS
GRAN SALÓ

pera afeitar, tallar y rissar cabells en la

PERRUQUERIA
de

VICENS GARCIA
Conde del Asalto, 6, Principal

Casa establerta desde 1840

Orquesta de ls Catalans

de la que 'n forma part lo notable concertista de violi senyor Badia, dirigida per DON ROMUALDO ZUBIELQUI.

Per' ajustos dirigir-se carrer del Hospital, 102, 4.ª Barcelona.

EL LIBRO MAESTRO

Diccionario práctico de Administración é indispensable en todas las oficinas de los Ayuntamientos y Juzgados municipales.

Para saber desempeñar el cargo de Secretario de Ayuntamiento ó de Juzgado municipal basta adquirir esta obra. Con ella no hay necesidad de estudiar para dichas carreras en ninguna Academia. Contiene más de 4.000 formularios para todos los asuntos en que tengan que intervenir dichos funcionarios, tan claros y terminantes, que bastaría un niño para interpretarlos.

Las atribuciones y obligaciones de los Alcaldes, Concejales y Jueces, se hallan señaladas en la obra, la que contiene al final un índice en que se indican los trabajos que tienen que cumplimentar diariamente los funcionarios, señalándoles el folio del «Diccionario» en donde encontrarán los formularios para llevarlos á cabo.

La carrera del Secretario ofrece un ancho campo para muchos jóvenes, cuyo cargo puede desempeñarse perfectamente, asesorándose por medio de dicha obra, en la que además de toda la legislación se hallan insertos los programas oficiales y probables, para los que quieran examinarse y adquirir el título.

Los que deseen adquirirlo, pueden efectuarlo dirigiéndose al Director de «El Secretariado», en Madrid, San Mateo, 12, que lo servirá franco de porte y certificado, siempre que al hacer el pedido se acompañe su importe de 15 pesetas, en libranza ó otro medio de fácil cobro; ó bien en todas las principales librerías al precio de 40 pesetas.

Dichos precios no regirán más que hasta el 15 de Septiembre próximo (ampliando por consecuencia el terminado en 31 de Julio), pues transcurrida aquella fecha, su precio será el de 50 pesetas, en todas las expendedorías.

OBSERVACIONES.—Dicha obra consta de dos tomos voluninosos, en folio, y va fuerte y lujosamente encuadernada, remitiéndose en cajas de cartón para preservarla de accidentes que puedan deteriorarla; todo sin aumento de precio.

El que desee se estampen sus iniciales en el lomo de los tomos, puede avisarlo al hacer el pedido.

LLUNAS ASSOGLADAS PERA MIRALLS, DE ORTEGA Y BADIA

Depòsit de Cristalls, Baldosas, Baldosetas, etc., etc.

TELÉFONO NÚM. 1397
Carrer de la Comptesa de Sobradiel, número 3
BARCELONA

TIPOGRAFIA

DR

Joaquím Solé y Piqué

IMPRESOS

DE TOTA CLASSES Á PREUS MÓDICHES

PROMPTITUT EN LOS ENCÁRRECHS

TRENCADURAS

Se curan aviat y radicalment ab lo BRAGUER MECANICH Y REGULADOR inventat per l' especialista senyor PALAU. Recomanat per tots los metjes eminents y premiat en la última Exposició de Barcelona. Té concedit Real privilegi.

Carrer Ample, 12 y 14, al costat de la iglesia de la Mercé
Consultori ortopédich, de 8 á 1 y de 3 á 8

ARXIU Y COPISTERIA

DE
Francisco Perez Pol

Carrer de Roig, 24, entresuelo.

PERRUQUERIA DE JAUME SALA
PROVIDENCIA, 43, GRACIA

Servey esmerat en perrucas pera teatro.—Especialitat en caracterisar.

—❖—
Saló per' afeitar, tallar y rissá 'l cabell.
—❖—

GRACIA.—PROVIDENCIA, 43.—GRACIA